

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н.
Каразіна

Економічний факультет

Кафедра економіки та менеджменту

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «Удосконалення системи взаємин підприємства і банка»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ЕН-41
Спеціальності 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійної програми
«Менеджмент організацій»

_____ Владислав ЯРОШЕНКО
(підпис)

Керівник кваліфікаційної роботи:
доктор економічних наук, професор

_____ Людмила МАТРОСОВА
(підпис)

Рецензент: _____
(посада)

_____ Кирило КЕРЕЙКО
(підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет економічний

Кафедра економіки та менеджменту

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ганна ДОРОШЕНКО

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Ярошенко Владислава Олеговича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Удосконалення системи взаємин підприємства і банка»
керівник роботи Матросова Людмила Миколаївна, доктор економічних наук,
професор закладу вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 13.04.2023 року № 2101-5/699

2. Строк подання здобувачем роботи «___» _____ 20__ р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити: охарактеризувати сутність процесу взаємодії між підприємством та банком; дослідити систему взаємодії підприємства та банка; визначити роль соціально-психологічного стану колективу на процес взаємодії між підприємством та банком; встановити шляхи удосконалення системи взаємин підприємства і банка.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, включаючи розробку та узгодження її змісту, а також ознайомлення з літературними джерелами, пов'язаними з обраною темою.
2	Проведення роботи над теоретичним розділом, що включає опрацювання загальних теоретичних засад систем взаємодії банку та підприємства.
3	Внесення необхідних змін у перший розділ кваліфікаційної роботи згідно з рекомендаціями наукового керівника. Написання другого розділу, який стосується обраної теми, і обробка аналітичного матеріалу, пов'язаного з діяльністю компаній.
4	Внесення необхідних змін у другий розділ згідно з рекомендаціями наукового керівника.
5	Доопрацювання кваліфікаційної роботи відповідно до рекомендацій наукового керівника та подання її на рецензування
6	Подання готової роботи на кафедру

5. Дата видачі завдання «__»_____ 2022 р.

Здобувач вищої освіти _____ Владислав ЯРОШЕНКО

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Людмила МАТРОСОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Гарант освітньої програми _____ БАБИЧ С.М.

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВІДНОСИН МІЖ ПІДПРИЄМСТВОМ І БАНКОМ.....	7
1.1. Історичні засади виникнення банків та їх співпраця з підприємствами.....	7
1.2. Формування економічних відносин між підприємством та банком.....	12
1.3. Соціально-психологічний клімат колективу у системі відносин між підприємством і банком.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ВЗАЄМИН ПІДПРИЄМСТВА І БАНКА.....	25
2.1. Характеристика системи взаємовідносин між підприємством та банком.....	25
2.2. Вплив соціально-психологічного клімату колективу на якість системи взаємин підприємства і банка.....	29
2.3. Шляхи удосконалення системи взаємин підприємства і банка.....	35
ВИСНОВКИ.....	40
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ.....	42

ВСТУП

Взаємовідносини між підприємством та банком є невід'ємною складовою ефективною діяльністю будь-якого підприємства. Банки надають різноманітні фінансові послуги, такі як кредитування, зберігання коштів, розрахунково-касове обслуговування та інші, які є необхідними для забезпечення стабільного фінансового стану підприємства.

Однак, на сьогоднішній день, у зв'язку зі зростанням складності та обсягу фінансових операцій, система взаємовідносин між підприємствами та банками потребує удосконалення. Важливо забезпечити ефективну взаємодію між сторонами та зменшити ризики неплатежів, шахрайства та інших фінансових злочинів [1].

Практична значимість полягає в тому, що взаємовідносини між підприємствами та банками важливі для забезпечення фінансової стабільності та розвитку економіки в цілому. Відповідно, вдосконалення цих взаємин може сприяти покращенню фінансового стану підприємств та збільшенню їх ефективності.

Об'єктом дослідження є система взаємин між підприємством та банком. Предметом дослідження є процес взаємодії між цими сторонами, а також можливості для покращення цього процесу.

Метою дослідження є виявлення проблем та перешкод, що виникають у взаємодії між підприємством та банком, та запропонування шляхів їх вирішення. Задачі дослідження включають аналіз наявних методів взаємодії, виявлення проблем та перешкод, що виникають у процесі взаємодії, та розробку рекомендацій щодо покращення системи взаємин.

Методи дослідження використані у роботі включають аналіз літературних джерел та статистичних даних, аналіз документації, вивчення

конкретних випадків взаємодії між банком та підприємством, SWOT-аналіз, моделювання процесів взаємодії та експертні оцінки.

У дослідженні розглянуто формування системи взаємодії підприємства і банку, надано оцінку впливу соціально-психологічного клімату, як важливого фактора на процес взаємодії установ та запропоновано рекомендації, щодо удосконалення системи взаємовідносин між банком та підприємством.

Отже, дослідження має важливу практичну значимість та спрямоване на аналіз проблем та удосконалення системи взаємовідносин підприємства і банку з метою виявлення проблемних аспектів та розробки пропозицій, щодо їх вдосконалення. Основним завданням є підвищення ефективності співпраці між підприємствами та банками, забезпечення оптимальних умов для розвитку бізнесу та зменшення ризиків для обох сторін.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВІДНОСИН МІЖ ПІДПРИЄМСТВОМ І БАНКОМ

1.1. Історичні засади виникнення банків та їх співпраця з підприємствами

Історія банківської справи нараховує багато століть, і починається вона з самого початку цивілізації. Банки виникли як спосіб зберігання грошей та фінансового посередництва в торгівлі та бізнесі. Перші банки з'явилися у Давній Греції та Римі, де вони функціонували як обмінні точки для монет. З часом, банки розвивалися, ставали складнішими та надавали різноманітні послуги, такі як видача кредитів та зберігання коштів [2].

Крім того, важливим моментом в історії банківської системи є поява центральних банків. Центральний банк - це орган державного управління, що відповідає за монетарну політику країни та застосовує різноманітні інструменти для регулювання грошового обігу та контролю за інфляцією. Першим центральним банком був Банк Швеції, який був створений у 1668 році. Згодом багато країн створили свої центральні банки, зокрема в Україні - Національний банк України [3].

Центральні банки мають важливу роль у співпраці з підприємствами, надаючи їм різні фінансові послуги та забезпечуючи стабільність грошового обігу в країні. Крім того, центральні банки сприяють розвитку банківської системи, регулюючи її діяльність та встановлюючи нормативні акти.

На сьогоднішній день банківська система є важливою складовою економіки, яка забезпечує стабільність грошового обігу та фінансову підтримку різних галузей економіки, зокрема підприємств. Співпраця банків з підприємствами має велике значення для розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності країни в цілому.

Банківська система, якою ми її знаємо сьогодні, виникла в середині XV століття в Італії. Перший банк, який з'явився в Італії, був банк Медічів, який займався обміном монет та кредитуванням. У XVI столітті банківська справа почала розвиватися в Англії, де з'явилися перші комерційні банки.

Впродовж XIX та XX століть, банківська система стала все більш складною та розвинутою, і відігравала все важливішу роль у господарському житті країн. У цей період були створені центральні банки, які відповідали за регулювання грошового обігу та захист фінансової стабільності країни.

З початку XX століття банківська система стала більш розгалуженою та диверсифікованою. З'явилися нові види банків, такі як інвестиційні банки, комерційні банки, банки-дилери та інші. Інвестиційні банки спеціалізуються на фінансуванні проектів та забезпеченні інвестиційних послуг, комерційні банки надають послуги з розрахунків, вкладів та кредитів для підприємств та фізичних осіб, а банки-дилери займаються купівлею та продажем цінних паперів на фінансових ринках.

З'явлення нових видів банків дозволило підприємствам отримати доступ до більш широкого спектру фінансових послуг та інструментів. Наприклад, підприємства можуть використовувати послуги інвестиційних банків для залучення капіталу на нові проекти та розширення бізнесу. Комерційні банки надають підприємствам різні види кредитів та лінії кредитування, які допомагають забезпечити потрібні фінансові ресурси для здійснення їхньої діяльності.

У багатьох країнах діяльність банків регулюється законодавством. Регулюючі органи встановлюють різні нормативи та вимоги до банків, що забезпечують стабільність та надійність банківської системи. Також, в країнах з високим рівнем розвитку банківської системи, існує система страхування вкладів, яка гарантує покриття втрат вкладників в разі банкрутства банку.

У сучасному світі співпраця банків з підприємствами має велике значення для економічного розвитку країни. Банки надають підприємствам фінансову підтримку, яка дозволяє їм розвиватися та зміцнювати свої позиції на ринку. З іншого боку, підприємства забезпечують банкам збільшення своїх доходів та прибутків шляхом збільшення обсягу вкладів, кредитів та інших банківських послуг [4].

У ХХ столітті банки розвивалися швидко, внаслідок зростання масштабів підприємницької діяльності та розвитку технологій. З'явилися нові види банківських послуг, такі як випуск банківських карток, онлайн-банкінг, інвестиційні послуги та інші. Значну роль у розвитку банківської системи зіграв відкритий ринок, який дозволив банкам конкурувати між собою та розвивати нові продукти та послуги.

Одним з ключових елементів розвитку банківської системи є співпраця банків з підприємствами. Банки надають підприємствам фінансову підтримку в різних формах, таких як кредити, лізинг, інвестиційні послуги та інші. Підприємства, у свою чергу, забезпечують банки різноманітними бізнес-операціями, такими як розрахунки, зберігання коштів та інші.

Однак, звичайно, у всій цій співпраці між банками та підприємствами існують свої ризики. Один з найбільших ризиків - це кредитний ризик. Якщо підприємство не зможе повернути кредит, то банк може зазнати збитків та погіршення фінансового стану. Щоб уникнути цього, банки проводять досить докладний аналіз кредитоспроможності підприємств, перш ніж надавати їм кредит.

Також, підприємства можуть зазнавати ризиків у співпраці з банками. Наприклад, якщо банк, з яким співпрацює підприємство, має проблеми зі стабільністю фінансового стану, то це може вплинути на діяльність підприємства, яке залежить від послуг цього банку. Також, у разі недостатньої уваги підприємства до власного фінансового стану та

відповідальності за свої зобов'язання перед банком, може виникнути ризик невиконання зобов'язань перед банком.

У будь-якому випадку, співпраця банків з підприємствами є надзвичайно важливою для розвитку економіки країни. Вона забезпечує фінансову підтримку підприємств, збільшення їх ефективності та конкурентоспроможності, а також стимулює розвиток банківської системи та фінансового ринку в цілому.

Банки відіграють ключову роль у розвитку підприємництва, надаючи фінансову підтримку та послуги. Кредитування є однією з основних послуг, яку надають банки підприємствам. Банки надають кредити для різних цілей, таких як здійснення інвестицій, розвиток бізнесу, запуск нових проектів та інших. Крім того, банки надають підприємствам послуги з лізингу, інвестиційного банкінгу, управління активами, експортного та імпортного фінансування та інших. Ці послуги допомагають підприємствам забезпечити необхідний капітал для розвитку та забезпечення своєї діяльності [5].

Разом з тим, важливо зазначити, що існує ризик зловживання підприємствами своїм фінансовим станом для отримання кредитів та інших послуг у банків. Це може стати причиною кризових ситуацій на ринку, коли банки зазнають втрат через неплатоспроможність позичальників. Тому банки повинні дотримуватися суворої політики ризик-менеджменту та встановлювати механізми контролю за кредитними операціями та ризиками.

Ще одним аспектом співпраці банків з підприємствами є питання регулювання діяльності банківської системи. У багатьох країнах існують державні органи, які відповідають за контроль та регулювання банківської діяльності. Наприклад, у США таким органом є Федеральна резервна система, яка забезпечує стабільність фінансової системи країни та розвиток економіки в цілому. У Європейському Союзі регулювання банківської діяльності здійснюється Європейським банківським наглядом.

До того ж, важливим аспектом є етика та відповідальність у діяльності банків та підприємств. Банки та підприємства повинні дотримуватися законодавства, етичних норм та принципів відкритості та прозорості в діяльності. Також, підприємства повинні нести відповідальність за виконання своїх зобов'язань перед банками та іншими кредиторами.

У підсумку, співпраця банків з підприємствами є важливим елементом фінансової системи, який забезпечує функціонування ринку та розвиток економіки в цілому. Водночас, ця співпраця повинна ґрунтуватися на етичних принципах, відповідальності та контролі ризиків. Для того, щоб співпраця банків та підприємств була ефективною, необхідно забезпечити належний рівень регулювання та контролю за діяльністю банківської системи. Також, важливо забезпечити рівень компетенції працівників банків та підприємств у фінансових питаннях та етичному поведженні.

Банки відіграють важливу роль у розвитку підприємництва та економіки в цілому, надаючи фінансову підтримку та послуги підприємствам. Історичні засади виникнення банків доводять, що вони завжди були пов'язані зі зберіганням та переказом коштів. Протягом історії банки розвивалися та стали надавати більш різноманітні послуги, що стимулювало їхній розвиток та підвищення конкурентоспроможності.

Співпраця банків з підприємствами стала однією з найважливіших складових розвитку банківської системи. Банки надають підприємствам різноманітну фінансову підтримку, що дозволяє підприємствам розвиватися та забезпечувати свою діяльність. З іншого боку, підприємства забезпечують банки різноманітними бізнес-операціями, що допомагає їм підвищувати прибуток та конкурентоспроможність.

У світі сьогодні банківська система продовжує розвиватися та змінюватися, що вимагає від банків адаптуватися до нових умов та розвивати нові продукти та послуги. Співпраця з підприємствами залишається

важливим елементом розвитку банківської системи, що сприяє зростанню економіки та підприємництва в цілому.

Крім того, співпраця банків та підприємств може бути корисною для розвитку малих та середніх підприємств. Банки можуть надавати підприємствам кредити та інші фінансові послуги, які допоможуть їм зростати та розвиватися. На свою чергу, розвиток малих та середніх підприємств допомагає створювати нові робочі місця та забезпечувати економічний розвиток країни в цілому [6].

У підсумку, історичні засади виникнення банків та їх співпраця з підприємствами мають важливе значення для економіки. Сьогодні, банки та підприємства співпрацюють у багатьох напрямках, використовуючи новітні технології та дотримуючись етичних принципів. Крім того, співпраця банків та підприємств може бути корисною для розвитку малих та середніх підприємств та загалом сприяти розвитку економіки країни. Однак, для того, щоб співпраця банків та підприємств була ефективною та безпечною, необхідно забезпечити належний рівень регулювання та контролю за діяльністю банківської системи.

1.2. Формування економічних відносин між підприємством та банком

Формування економічних відносин між підприємством та банком є ключовим фактором для розвитку економіки. Підприємства та банки взаємодіють між собою на різних рівнях та у різних формах, що відображається у складності їхніх відносин. Розглянемо основні аспекти формування економічних відносин між підприємством та банком та їхні взаємовідносини.

Однією з найважливіших задач підприємства є забезпечення необхідного фінансування для здійснення своїх діяльностей та розвитку бізнесу. Банки, у свою чергу, є основними постачальниками фінансових ресурсів для більшості підприємств. Тому відносини між підприємством та

банком є надзвичайно важливими для ефективного функціонування підприємства [7].

Однак, взаємодія між підприємством та банком може бути складною, оскільки обидві сторони мають різні цілі та інтереси. Підприємства можуть мати різні потреби в фінансуванні, а банки можуть бути обмежені своїми можливостями щодо надання кредитів. Окрім того, існують різні ризики, пов'язані з кредитуванням та використанням кредитних коштів, які можуть впливати на відносини між підприємством та банком.

Перш за все, розглянемо основні форми взаємодії між підприємством та банком. Однією з основних форм є кредитування. Банк може надати підприємству кредит для розширення бізнесу, придбання обладнання, запасів або для інших потреб. Кредитування може бути як короткостроковим, так і довгостроковим. Короткострокове кредитування зазвичай забезпечується обіговими активами, такими як запаси або вимоги до клієнтів, тоді як довгострокове кредитування забезпечується основними засобами, такими як майно, будівлі та обладнання.

Ще однією формою взаємодії між підприємством та банком є депозитні операції. Підприємство може зберігати свої гроші на депозитному рахунку в банку. Це дозволяє підприємству отримувати відсотки зі своїх коштів, а також забезпечує надійне зберігання грошей [8].

Крім того, банки можуть надавати інші послуги підприємствам, такі як розрахунково-касове обслуговування, обслуговування платіжних карток та інвестиційні послуги. Розрахунково-касове обслуговування включає обробку платіжних документів, розрахунки з постачальниками та клієнтами та інші фінансові операції. Обслуговування платіжних карток дозволяє підприємству приймати оплату за товари та послуги за допомогою банківських карток, що забезпечує зручність та швидкість операцій. Інвестиційні послуги, такі як

управління активами та інвестування в цінні папери, дозволяють підприємству збільшувати свій капітал та отримувати додатковий дохід.

Ще одним важливим аспектом взаємодії між підприємством та банком є ризиковий менеджмент. Банки зазвичай проводять аналіз фінансового стану підприємства перед наданням кредиту, щоб зменшити ризик дефолту. Крім того, банки можуть надавати консультації підприємствам щодо управління фінансовими ризиками та підтримувати їх у складних ситуаціях.

Окремо варто зупинитися на ролі підприємств у формуванні відносин з банком. Підприємство може використовувати свої фінансові результати для встановлення партнерських відносин з банком. Наприклад, підприємство з високими прибутками та стабільними фінансовими показниками може вимагати більш вигідних умов кредитування та інших фінансових послуг від банку. З іншого боку, підприємство з низькими фінансовими показниками може мати обмежені можливості отримання фінансової підтримки від банку та бути зобов'язане дотримуватися певних умов та вимог щодо погашення кредиту та інших операцій.

Окрім того, підприємства можуть впливати на формування економічних відносин з банком через вибір банку для отримання фінансових послуг. Підприємство може обирати банк на основі критеріїв, таких як рівень процентної ставки, наявність спеціальних пропозицій для підприємств, рівень сервісу та інші фактори. Таким чином, підприємства можуть впливати на конкуренцію між банками та сприяти покращенню якості та вигідності фінансових послуг.

Важливою складовою взаємодії підприємства та банку є кредитування. Кредит є джерелом фінансування для підприємств та дозволяє їм здійснювати інвестиції в розвиток бізнесу, розширення виробництва та інші потреби. Банки надають підприємствам кредити на різних умовах, таких як строк кредитування, процентна ставка, розмір кредитної лінії та інші.

Підприємства повинні відповідати вимогам банків щодо ризикованості та стабільності фінансових показників для отримання кредиту [9].

Одним з видів кредитування є розрахунковий кредит. Цей вид кредитування дозволяє підприємствам забезпечити поточні потреби в грошових коштах, такі як оплата контрагентів та робітників. Розрахунковий кредит має короткостроковий строк використання та відносно невеликий розмір процентної ставки порівняно з іншими видами кредитування. Однак, він також має свої ризики, зокрема, можливість перевищення ліміту кредитної лінії та наслідувальні витрати. Для уникнення цих ризиків підприємства повинні контролювати свої фінансові потоки та дотримуватися умов кредитування.

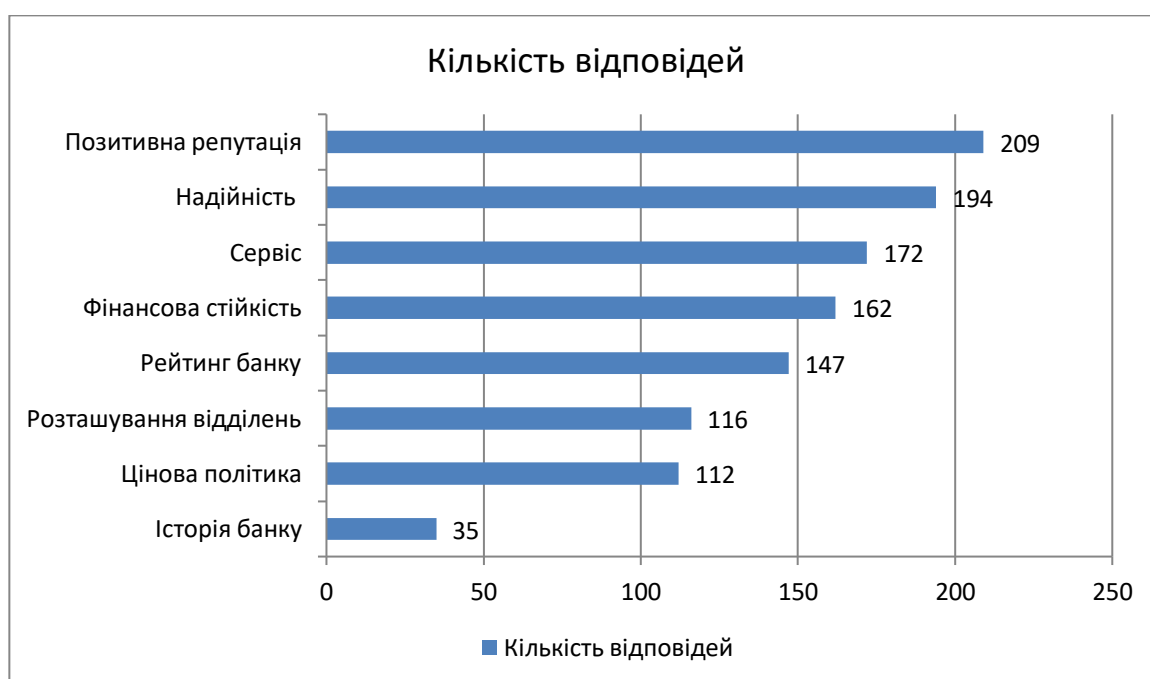
Інший вид кредитування, який використовують підприємства, - це інвестиційний кредит. Цей вид кредитування надається для фінансування проектів зі створення або розширення виробництва, впровадження нових технологій та інших інвестиційних заходів. Інвестиційний кредит має довший строк кредитування та більш високу процентну ставку порівняно з розрахунковим кредитом, проте він дозволяє підприємствам здійснювати більш серйозні інвестиції та розвивати свій бізнес.

Окрім кредитування, банки надають інші фінансові послуги, які можуть бути корисні для підприємств. Наприклад, це можуть бути послуги з розрахунків та оплати, лізинг, факторинг, документарний кредит, гарантії та інші. Кожна з цих послуг має свої особливості та може бути корисною для різних видів підприємств залежно від їх потреб.

При виборі банку та фінансових послуг підприємства повинні ретельно аналізувати умови та вимоги банку, оцінювати ризики та потенційну вигідність, зокрема, розглядаючи такі показники, як вартість кредиту, рівень процентної ставки, строк кредитування, обсяг кредиту, умови повернення та інші. Крім того, важливим фактором при виборі банку є його репутація.

Репутація банку є важливою, оскільки вона відображає його історію та ставлення до клієнтів. Клієнти зазвичай шукають банки з надійною репутацією, які відомі своєю стабільністю та доброю роботою з грошима. Репутація банку може відігравати ключову роль у визначенні його відносин з регуляторами та вкладниками. Якщо банк має добру репутацію, то це може сприяти залученню нових клієнтів та збільшенню його ринкової долі. З іншого боку, погана репутація може призвести до втрати довіри та клієнтів, що може погіршити фінансовий стан банку. Репутація банку є важливим критерієм при виборі банку, це наглядно демонструє діаграма(Рис.1) створена Н.П.Шульгою при проведенні дослідження.

Рис.1. Фактори впливу на вибір банку

Джерело: Наведено автором на основі джерела [10]

Таким чином, позитивна репутація банківської установи, є важливим критерієм вибору для споживачів і підприємств, які планують співпрацювати з банками.

Також, для формування ефективних відносин між підприємством та банком необхідна взаємодія та співпраця між сторонами. Підприємства

повинні надавати банкам достовірну та своєчасну фінансову звітність, що дозволяє банкам оцінити фінансовий стан підприємства та прийняти рішення про можливість надання кредиту. Крім того, підприємства повинні дотримуватися умов кредитування та своєчасно повертати кредити, що підвищує репутацію підприємства та довіру банків.

Банки в свою чергу, повинні надавати якісні та доступні фінансові послуги, враховуючи потреби підприємств. Банки також повинні бути відкриті до співпраці та готові до діалогу з підприємствами щодо розвитку та вдосконалення фінансових продуктів та послуг. У процесі формування економічних відносин між підприємством та банком важливим елементом є правильне використання фінансових ресурсів та контроль за фінансовими потоками. Підприємства повинні вести детальний облік своїх фінансів та вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі та ринкових умовах. Крім того, підприємства повинні забезпечувати своєчасну та точну фінансову звітність, що є важливим елементом взаємодії з банком [11].

Банки повинні забезпечувати якісний контроль за використанням кредитних коштів та ефективно взаємодіяти з підприємствами для виявлення можливих ризиків та шляхів їх мінімізації. Крім того, банки повинні забезпечувати своєчасну інформацію про стан кредитів та фінансовий стан підприємства.

Також, важливим аспектом формування ефективних відносин між підприємством та банком є розуміння та врахування ризиків. Підприємства повинні бути усвідомлені ризики, пов'язані з кредитуванням та використанням кредитних коштів, та вживати заходів для їх мінімізації. Банки повинні враховувати ризики при наданні кредитів та використовувати різні інструменти для їх контролю та мінімізації.

У залежності від етапу життєвого циклу підприємства, його фінансових потреб і здатності до сплати кредиту, відносини з банком можуть

варіюватися від тісних та стійких до підхід "клієнт має завжди право на вибір". Для забезпечення стійкої та довгострокової взаємовигідної співпраці, важливо ретельно досліджувати різні варіанти кредитування та банківських продуктів і послуг, проводити аналіз ризиків та ефективно взаємодіяти зі своїм банком, висуваючи обґрунтовані вимоги та побажання.

Відносини між підприємством та банком є надзвичайно важливими для успішного функціонування підприємства. Ці відносини мають велике значення для фінансового забезпечення підприємств, розвитку бізнесу та підвищення їх ефективності. Правильно зорієнтований вибір кредитної програми, ретельна аналітика платоспроможності підприємства та ефективна взаємодія з банком можуть допомогти підприємству забезпечити необхідні ресурси та забезпечити ефективне використання фінансових засобів. За умови дотримання взаємних обов'язків та відповідальності, відносини між підприємством та банком можуть стати стійкою та вигідною основою для подальшого розвитку бізнесу.

Отже, формування ефективних відносин між підприємством та банком є важливим елементом ефективної роботи обох сторін. Успішна співпраця між підприємством та банком залежить від правильного вибору банку, взаємодії та співпраці, контролю за фінансовими потоками та врахування ризиків. Забезпечення ефективних відносин між підприємством та банком може сприяти успішному розвитку підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

1.3. Соціально-психологічний клімат колективу у системі відносин між підприємством і банком

Ефективна співпраця між банком та підприємством багато залежить від колективу та внутрішнього клімату в організаціях. Взаємовідносини в трудовому колективі, які характеризуються тим, наскільки соціально-

психологічний клімат може відобразитися на професійних досягненнях кожного окремого працівника, а в свою чергу вони будуть стимулювати його бажання працювати і надавати користь підприємству. З такою ж силою соціально-психологічний клімат вплине і в загальному на все підприємство, що поліпшить якість обслуговування та надійність самого колективу, тому що за сприятливих умов праці кількість людей які звільняються у зв'язку з незадоволенням від місця роботи буде мінімальним. А виходячи з цього витрата часу та зусиль на навчання нового співробітника буде рідше [12].

Для співробітника безпосередньо важливо знаходитись в комфортному соціально-психологічному кліматі, тому що це посідає помітне місце в формуванні психологічної задоволеності в професійній діяльності людини. Від соціально-психологічного клімату в колективі багато в чому залежить сумлінне ставлення співробітників до своєї роботи, емоційний настрій і, в кінцевому випадку, задоволення працею. Тому управління соціально-психологічним кліматом має важливе значення не лише для керівництва, а і для співробітників.

Важливість аналізу і управління соціально-психологічним кліматом трудового колективу підприємства відокремлюється від усіх інших тим, що за якістю цього управління стоїть дуже багато відповідальності. Несприятливі умови у цій області управління будуть негативно відображатися на соціально-психологічним кліматом колективу. Тому необхідно визначити фактори, які можуть вплинути на формування соціально-психологічного клімату в колективі(табл.1)

Таблиця 1. Фактори соціально-психологічного клімату та їх характеристика

Фактори	Характеристика
Економічний	У разі політичної нестабільності економічна ситуація погіршується, що призводить до появи невпевненості у завтрашньому дні у працівника. Це знижує рівень концентрації, продуктивності та працездатності.

Продовження таблиці 1

Соціальний	Чим вищий рівень матеріального забезпечення у людини, тим більше вона має можливості присвятити себе роботі та реалізації своїх професійних цілей.
Політичний	Складна політична ситуація спричиняє зростання рівня тривожності у людей
Психологічний	Негативний настрій у більшості населення викликає душевний неспокій у кожній людині окремо через те, що кожна людина знаходиться під впливом соціуму.
Об'єктивні	Фізичний та психологічний стан кожного працівника окремо, а потім і загалом колективу, залежить від сукупності усіх технічних, організаційних та управлінських факторів, таких як розмір організації та чисельність колективу, умови праці та структура управління колективом.
Суб'єктивні	Стиль управління колективом у керівництва впливає на ініціативність працівників, їх задоволеність роботою, атмосферу у позаробочому житті та міжособистісні стосунки у колективі. Наприклад, при авторитарному стилі управління знижується ініціативність працівників, а якщо людина не задоволена своєю роботою, то її вмотивованість буде дуже низькою.

Джерело: створено автором на основі джерела [13]

Як бачимо, продуктивність та ефективність роботи в організації залежить від сукупності багатьох факторів, як об'єктивних, так і суб'єктивних. Нестабільна економічна та політична ситуація може негативно впливати на психологічний стан працівників та загальну атмосферу в колективі, що може знизити продуктивність роботи. В той

же час, високий рівень матеріального забезпечення може позитивно впливати на мотивацію працівників та їхню відданість своїй роботі.

Успішна діяльність працівника залежить від соціально-психологічного клімату в колективі, який формується на основі спільної роботи керівника та всього колективу. Цей клімат є важливим фактором, що визначається результатами спрямованої діяльності всіх членів команди.

В сучасному світі банки та підприємства взаємодіють між собою на різних рівнях. Інвестування, кредитування, розрахункові операції - це тільки деякі з багатьох процесів, що здійснюються між цими структурами. Усі ці взаємовідносини базуються на співпраці та довірі. А щоб забезпечити цю довіру, необхідний хороший соціально-психологічний клімат у колективі.

Співпраця між підприємствами та банками є важливим елементом в економічному житті. Для того, щоб співпраця була ефективною, необхідно налагодити роботу між банком та підприємством на різних рівнях, від простих операцій до складних фінансових рішень. Однак, навіть якщо на рівні фінансових операцій все проходить гладко, але соціально-психологічний клімат в колективі однієї зі сторін не задовільний, це може призвести до незгоди в роботі та навіть до зниження якості послуг, що надаються.

Налагоджена взаємодія між керівництвом підприємства та банком є незамінним елементом у процесі співпраці. Саме він відповідає за взаємовідносини, що складаються між сторонами. Керівництво повинно мати якісну стратегію співпраці, в якій будуть враховані інтереси обох сторін. Також важливо, щоб налагодити ефективну співпрацю, керівництво повинно дбати про соціально-психологічний клімат у колективі свого підприємства [14].

Соціально-психологічний клімат колективу - це сукупність уявлень, настроїв, переконань та поведінки людей, які складають колектив, що

визначається психологічними взаєминами між ними. Він має значний вплив на психічний стан та емоційний фон колективу, який безпосередньо впливає на ефективність роботи. У разі негативного соціально-психологічного клімату в колективі, працівники можуть відчувати стрес, конфлікти, дискомфорт, що призводить до зниження продуктивності роботи та до погіршення якості надання послуг.

Основні елементи, які впливають на соціально-психологічний клімат у колективі, це комунікація, довіра, підтримка, співпраця та взаєморозуміння. Якщо між підприємством та банком не складається довіра, працівники не підтримують один одного, а взаємодія та співпраця між ними обмежена, це може вплинути на ефективність роботи та ставлення до надання послуг.

Важливо зазначити, що соціально-психологічний клімат у колективі формується під впливом культури та цінностей, які панують в колективі. Якщо в колективі панує негативна культура та цінності, то соціально-психологічний клімат буде таким же. Тому, для того, щоб підприємство та банк налагодили взаємодію, необхідно враховувати, які цінності та культура панують у колективі кожної організації.

Для того, щоб підприємство та банк налагодили ефективну співпрацю, необхідно виконати ряд заходів з покращення соціально-психологічного клімату у колективі. Одним з таких заходів є організація спільних заходів, де працівники підприємства та банку матимуть можливість краще познайомитись між собою. Такі заходи допоможуть зміцнити взаємодію та взаєморозуміння між колективами, а також підвищити рівень довіри.

Крім того, важливо організувати спільні тренінги та семінари для працівників підприємства та банку, що допоможуть покращити навички спілкування та взаємодії між ними. Такі тренінги можуть бути спрямовані на навчання спілкування у робочому середовищі, розвиток емоційної інтелекту

та навичок вирішення конфліктів. Ці заходи можуть допомогти знизити кількість конфліктів між колективами та збільшити ефективність взаємодії.

Крім цього, підприємство та банк можуть організувати спільні проекти, які спрямовані на досягнення спільних цілей. Такі проекти можуть допомогти зміцнити співпрацю та взаємодію між колективами, а також підвищити рівень довіри. Наприклад, це може бути спільний проект з впровадження нової послуги, яка допоможе покращити якість надання послуг для клієнтів.

Також важливим елементом покращення соціально-психологічного клімату у колективі є забезпечення прозорості та відкритості у взаєминах між підприємством та банком. Для цього можна організувати спільні засідання та зустрічі, де будуть обговорюватись поточні питання та плани на майбутнє. Такі зустрічі можуть допомогти вирішувати проблеми та уникати конфліктів, а також покращити загальний рівень співпраці.

Навіть найкраща співпраця не може бути успішною без взаємного поваги та підтримки. Тому важливо, щоб кожен працівник, який приймає участь у співпраці між підприємством та банком, відчував підтримку та розуміння з боку свого колективу та керівництва. Наприклад, підприємство може організувати заходи, спрямовані на підтримку працівників, які активно беруть участь у співпраці з банком, або надавати додаткові бонуси за успішну співпрацю з банком.

Навіть якщо взаємини між підприємством та банком була успішною, важливо не зупинятись на досягнутому результаті. Світ змінюється дуже швидко, тому потрібно постійно адаптуватись та вдосконалювати співпрацю. Наприклад, можна проводити регулярні аналізи результатів співпраці, вивчати нові технології та методи роботи, а також працювати над покращенням внутрішніх процесів та взаємодії.

Отже, соціально-психологічний клімат у колективі є вирішальним чинником успішної діяльності працівника, який бере участь у співпраці між підприємством та банком. Для досягнення успішного результату необхідно прагнути до взаємоповаги, взаєморозуміння та підтримки в колективі, а також забезпечувати прозорість та відкритість у взаєминах.

Ключовими факторами, що впливають на соціально-психологічний клімат в колективі, є культура співпраці та лідерство. Якщо в колективі панує культура співпраці, колективний дух та взаємна підтримка, то ймовірність успішної співпраці з банком збільшується. Крім того, лідерство грає важливу роль в формуванні клімату в колективі. Якщо керівництво підприємства та банку проявляє відкритість, підтримку та взаємодіє зі своїми співробітниками, то це сприяє розвитку відповідних цінностей серед працівників та створює сприятливу атмосферу для співпраці.

У процесі співпраці між підприємством та банком можуть виникати конфлікти, що можуть негативно позначитись на соціально-психологічному кліматі в колективі. Однак, якщо підприємство та банк використовують ефективні методи врегулювання конфліктів, то це може сприяти покращенню взаємин та підвищенню рівня співпраці [15].

Відзначимо, що соціально-психологічний клімат у колективі є взаємним процесом. Навіть найкраще керівництво не зможе покращити клімат, якщо працівники не проявлятимуть активності у створенні сприятливого середовища для співпраці. Тому важливо, щоб кожен працівник був свідомим своєї ролі у створенні та підтримці сприятливого соціально-психологічного клімату.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ВЗАЄМИН ПІДПРИЄМСТВА І БАНКА

2.1. Характеристика системи взаємовідносин між підприємством та банком

Система взаємовідносин між підприємством та банком є однією з найважливіших складових економічного життя країни. У сучасних умовах, коли бізнес є однією з найбільш динамічних галузей, взаємодія між підприємством та банком стає дедалі важливішою.

Банки є головними посередниками у фінансуванні бізнесу, адже підприємства зазвичай не мають достатньо власних коштів для фінансування своєї діяльності. У зв'язку з цим, взаємодія між підприємством та банком є необхідною умовою успішного функціонування підприємства. Підприємства можуть отримувати кредити та інші фінансові послуги від банків для забезпечення потреб у фінансових ресурсах, а банки можуть заробляти на відсотках з кредитів та інших операцій з підприємствами [16].

Підприємство та банк мають різні функції та завдання, але одне з найважливіших їхніх спільних завдань - це забезпечення фінансової стабільності. Підприємство отримує від банку кредитні ресурси для забезпечення своєї діяльності, а банк отримує від підприємства прибуток у вигляді відсотків за надані кредитні ресурси.

Окрім цього, банк та підприємство взаємодіють у процесі здійснення розрахунків, операцій з валютними коштами, при розрахунках за платіжними картками та іншими фінансовими операціями. Банк надає підприємству послуги зберігання грошових коштів, забезпечує безпеку операцій, проводить аналіз фінансової діяльності підприємства та надає консультаційні послуги щодо фінансового управління.

Проте, система взаємовідносин між підприємством та банком не завжди є легкою та прозорою. З одного боку, банки можуть встановлювати

високі вимоги до підприємств, щодо документообігу, наявності забезпечення та інші, що може ускладнювати процес отримання кредиту. З іншого боку, підприємства можуть виявляти недостатню фінансову дисципліну та неспроможність повернути кредитні ресурси вчасно, що створює ризик для банку. Крім того, взаємовідносини між підприємством та банком можуть бути ускладнені через різні правові та регуляторні вимоги, які регулюють діяльність обох сторін.

Тим не менш, не зважаючи на ці складнощі, система взаємовідносин між підприємством та банком є дуже важливою для розвитку економіки країни. Банк може забезпечувати підприємству доступ до необхідних фінансових ресурсів, що дозволяє йому здійснювати розширення виробництва та розвивати нові напрямки діяльності. Також, банк може допомогти підприємству виконувати свої фінансові зобов'язання, наприклад, шляхом надання кредиту на погашення існуючого боргу.

Окрім того, банк може бути важливим партнером для підприємства в процесі його розвитку та модернізації. Наприклад, банк може надати консультації щодо фінансового управління, забезпечення фінансової стабільності та підвищення ефективності бізнесу.

У рамках взаємовідносин між підприємством та банком важливою є взаємодія у плані кредитування. Підприємства зазвичай звертаються до банків з метою отримання кредитів на різні цілі, такі як розширення виробництва, закупівля обладнання, поповнення оборотних коштів та інші. Банки від свого боку проводять аналіз кредитоспроможності підприємства, оцінюють ризики та встановлюють умови кредитування. У залежності від результатів аналізу та оцінки, банк може надати підприємству кредит з різними умовами: строком погашення, відсотковою ставкою, обсягом та іншими параметрами [17].

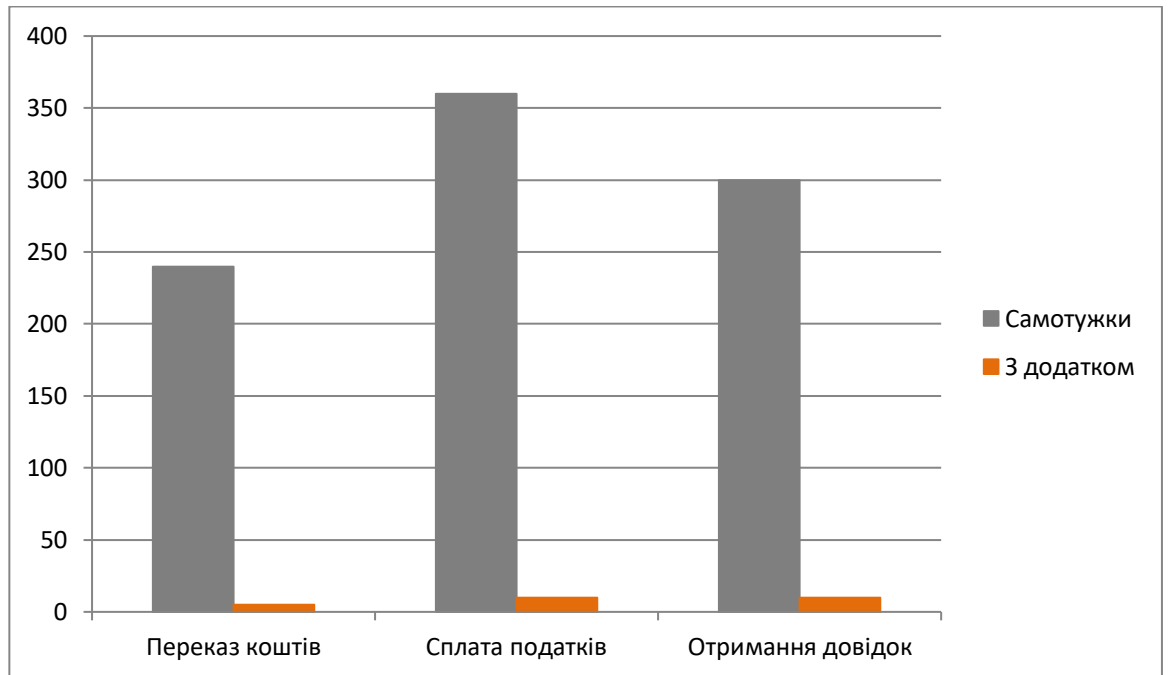
Підприємства також можуть користуватися іншими фінансовими послугами банків, такими як відкриття банківських рахунків, випуск та розміщення облігацій, отримання консультацій з фінансового менеджменту та інші. Банки також можуть надавати підприємствам послуги з міжнародних операцій, такі як здійснення платежів у різних валютах, фінансове лізинг тощо.

У свою чергу, підприємства мають великий вплив на банки через здійснення банківських операцій та забезпечення попиту на банківські послуги. Якщо підприємства успішно функціонують та розвиваються, то збільшується попит на банківські послуги, а відповідно зростає прибуток банку. На зворотному боці, якщо підприємства зазнають фінансових труднощів, то це може вплинути на зменшення попиту на банківські послуги та зниження прибутку банку. Також важливим елементом є взаємодія в кризових умовах, особливо з боку підприємств, які мають схильність до імпульсивних дій. Тому, збереження стабільних взаємовідносин між підприємствами та банками є важливим для обох сторін [18].

Крім того, взаємовідносини між підприємством та банком можуть бути покращені шляхом використання нових технологій, наприклад онлайн-банкінг та мобільні додатки. Цей процес забезпечує високу швидкість та зручність для підприємства, оскільки операції можуть бути здійснені безпосередньо з мобільного телефону, що дає можливість економити час та зменшувати витрати на адміністративну роботу. Банк також має свої переваги, оскільки використання мобільних додатків дозволяє автоматизувати багато процесів та зменшити витрати на обслуговування клієнтів. Крім того, мобільні додатки дозволяють банку підтримувати зв'язок з клієнтами та надавати їм різноманітні фінансові послуги. На діаграмі(рис.2) можна побачити, що підприємство використовує мобільний додаток банку для здійснення платежів. Користувачі додатку можуть легко переглядати свій банківський рахунок, переказувати кошти та оплачувати рахунки

безпосередньо зі свого мобільного телефону. Для аналізу краще взяти три основні операції для підприємств: переказ коштів, сплату податків та отримання довідок.

Рис. 2. Витрати часу(у хвилинах) на основні операції для підприємств

Джерело: Створено автором на основі джерела [19]

Таким чином, використання нових технологій, таких як мобільні додатки та онлайн-банкінг, може значно скоротити витрати часу та прискорити процеси підприємства, та покращити взаємовідносини між підприємствами та банками, забезпечуючи більш зручні та ефективні фінансові послуги для всіх сторін.

Зокрема, для підтримки взаємовідносин між підприємством та банком важливо забезпечити належний рівень регулювання діяльності банків та підприємств. Державні регуляторні органи повинні створювати умови для розвитку банківського сектору та забезпечення стабільності фінансової системи в цілому. Наприклад для банку є значною перевагою, коли НБУ вносить той, чи інший банк у категорію системно важливих. Це одразу

сприяє підвищенню довіри з боку підприємств та зменшую рівень ризикованості для наявних активів [20].

Відповідно, взаємовідносини між підприємством та банком є складним процесом, що вимагає від обох сторін високого рівня професіоналізму та дисципліни. Проте, забезпечення успішної взаємодії між підприємством та банком є важливою складовою економічного розвитку, оскільки це сприяє розвитку бізнесу, підвищенню ефективності фінансового управління та забезпеченню фінансової стабільності підприємств.

Нарешті, важливо зазначити, що взаємовідносини між підприємством та банком можуть бути взаємовигідними для обох сторін. Підприємство може отримати доступ до кредитних ресурсів, необхідних для розвитку свого бізнесу, а банк може отримати прибуток від процентів за використання кредитних ресурсів. Крім того, банки можуть надавати різноманітні послуги для підприємств, такі як розрахунково-касове обслуговування, консультації щодо управління ризиками та інвестиційного портфеля.

Отже, система взаємовідносин між підприємством та банком є важливою складовою економічного життя країни. Незважаючи на труднощі, пов'язані з цією системою, взаємодія між підприємством та банком має потенціал для підтримки економічного зростання та стабільності. Для забезпечення успішної взаємодії між підприємством та банком необхідно дотримуватись правил та умов. Підприємство повинне забезпечити свою фінансову дисципліну та вчасно повертати кредитні ресурси. Банк, у свою чергу, повинен забезпечувати доступ до кредитних ресурсів та надавати консультації, щодо фінансового управління.

2.2. Вплив соціально-психологічного клімату колективу на якість системи взаємин підприємства і банка

Взаємодія між підприємствами та банками є важливим елементом економіки. Банки надають фінансову підтримку підприємствам, яка є необхідною для розвитку бізнесу. Однак, успішність такої співпраці залежить від багатьох факторів, зокрема від соціально-психологічного клімату в колективі підприємства та банку.

За останні роки підприємства стали все більше залежними від банківських послуг та кредитів. Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективності його співпраці з банками. Якщо підприємство має борги перед банками, то це може вплинути на його репутацію та фінансову стабільність [21].

У той же час, для банків взаємодія з підприємствами є важливою складовою їхньої діяльності. Банки надають кредити підприємствам, що дозволяє їм розвиватися та забезпечувати робочі місця. Однак, банки також повинні забезпечувати свою фінансову стійкість та виконувати свої функції відповідно до законодавства. Тому, для ефективної співпраці між підприємствами та банками необхідно враховувати соціально-психологічний клімат в обох колективах. Він може визначати ефективність комунікації та співпраці між сторонами, а також впливати на рівень довіри та взаєморозуміння між підприємством та банком.

Один з ключових факторів, який впливає на соціально-психологічний клімат в колективі, є лідерство. Якщо у підприємства є ефективні лідери, які створюють позитивну атмосферу в колективі, то це може позитивно вплинути на взаємовідносини з банком. Лідери можуть показати відповідальне ставлення до співпраці з банками та забезпечити дотримання умов співпраці [22].

Для забезпечення корпоративної культури, необхідно звернути увагу на комунікацію між співробітниками, а також з банком. Ефективна комунікація внутрішня та з зовнішніми партнерами може покращити робочі взаємини та

допомогти уникнути конфліктів. Також, важливо створювати можливості для спілкування та взаємодії між співробітниками різних відділів та рівнів управління. Це може збільшити взаєморозуміння та покращити взаємодію між підприємством та банком, що в свою чергу може позитивно вплинути на якість їхніх взаємин [23].

Одним із рішень, який може бути використаний для зменшення впливу соціально-психологічного клімату на якість взаємин між підприємством та банком, є підвищення рівня комунікації між сторонами. Відкритість та зрозумілість з боку банку та підприємства можуть забезпечити більш ефективну взаємодію.

Соціально-психологічний клімат може впливати на якість системи взаємин між підприємством та банком. Наприклад, якщо в колективі панує конфліктна атмосфера, це може призвести до труднощів у взаємодії з банком, затримок у виконанні фінансових зобов'язань та погіршення репутації підприємства. Крім того, соціально-психологічний клімат може впливати на сприйняття інформації та рішень. Наприклад, якщо в колективі панує недовіра до банку, то підприємство може відмовлятися від сприйняття рекомендацій банку, що може призвести до недоотримання очікуваних переваг від співпраці з банком.

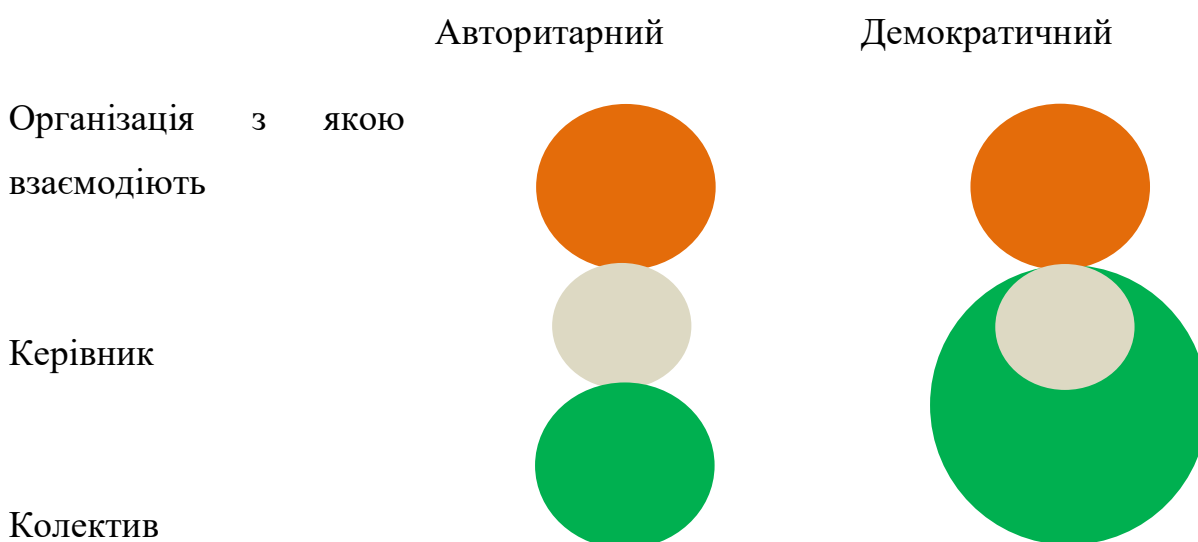
Додатковою складністю взаємин між підприємством та банком є різні цілі та інтереси. Банк може бути зацікавлений в максимізації свого прибутку, тоді як підприємство може намагатися знизити витрати на фінансування. Такі різні цілі можуть призвести до конфліктів та незгод, які можуть негативно впливати на якість взаємин між сторонами.

Для того, щоб створити позитивний соціально-психологічний клімат, важливо також забезпечити адекватну систему мотивації для співробітників. Якщо співробітники відчують, що їхня праця оцінюється та вони отримують відповідну винагороду, то це може позитивно вплинути на їхню

мотивацію до ефективної співпраці з банком. Крім того, система мотивації може вплинути на відносини між співробітниками та керівництвом підприємства, що також є важливим фактором для створення позитивного соціально-психологічного клімату.

Ще одним фактором, який може впливати на соціально-психологічний клімат в колективі, є стиль управління. Якщо керівництво підприємства використовує авторитарний стиль управління, це може створювати напруженість та недовіру в колективі, що може негативно вплинути на взаємовідносини з банком. Натомість, використання демократичного стилю управління може забезпечити більш відкриту та сприятливу атмосферу в колективі, що може сприяти ефективнішій співпраці з банком. Для підтвердження моїх слів хочу звернути увагу на інфографіку, яка показує дистанцію та рівень взаємодії між системами (рис.3).

Рис. 3. Зв'язок систем при авторитарному та демократичному стилі управління.

Джерело: Створено автором на основі джерела [24]

Отже, можна побачити, що при авторитарному стилі управління, вся комунікація з іншими підприємствами, чи банком йде через керівника, що

може породжувати напруженість у колективі. А при демократичному, керівник є частиною колективу, що очевидно краще впливає на взаємовідносини між колективами різних систем.

При цьому, якщо соціально-психологічний клімат колективу не сприяє побудові якісної системи взаємин підприємства і банку, то може виникнути низка проблем, таких як низький рівень довіри, недостатній рівень співпраці, збільшення конфліктів та інші негативні наслідки. Тому, для досягнення успіху в співпраці між підприємством і банком, необхідно звернути увагу на соціально-психологічний аспект взаємодії.

Наприклад, для забезпечення ефективної комунікації між підприємством і банком, можна використовувати різні засоби та канали зв'язку, такі як електронні листи, телефонні дзвінки, особисті зустрічі тощо. Крім того, важливо дотримуватися зазначених процедур та правил, щоб уникнути непорозумінь та конфліктів. Для цього можна створити детальний план дій з описом кожного етапу співпраці.

Також, розуміння культурних та історичних особливостей кожної сторони може допомогти зменшити негативний вплив різних культурних відмінностей на співпрацю. Це можна досягти, наприклад, за допомогою спільних тренінгів або консультацій з експертами, які мають досвід роботи з різними культурами. Нарешті, важливим фактором є розвиток відкритого та демократичного стилю керування та сприятливе середовище для розвитку командного духу. Це можна досягти шляхом проведення різних заходів, таких як спільні тренінги, воркшопи, тимбілдінг та інші подібні ініціативи [25].

Додатково, для покращення якості системи взаємин між підприємством і банком можна використовувати інструменти, що дозволяють забезпечувати взаємну перевірку та контроль за дотриманням зобов'язань. Наприклад, це

може бути укладання угод, контрактів та інших документів, що містять умови співпраці та механізми контролю за їх виконанням.

З цих причин, важливим елементом є взаємне довіряння між підприємством і банком, яке може бути забезпечене за допомогою транспарентності та відкритості взаємовідносин, чесної та відкритої інформації про фінансові показники та інші ключові аспекти співпраці. Для досягнення цієї мети можна використовувати різні інструменти, такі як регулярні звіти про фінансові показники, аудит та інші заходи, які забезпечують відкритість та прозорість взаємодії.

Загалом, вплив соціально-психологічного клімату на якість системи взаємин між підприємством і банком дуже важливий, оскільки він визначає ефективність та продуктивність співпраці між сторонами. Прийняття конкретних заходів для побудови позитивного соціально-психологічного клімату та використання відповідних інструментів може допомогти покращити якість системи взаємин між підприємством і банком та забезпечити більш успішну співпрацю.

Таким чином, соціально-психологічний клімат в колективі підприємства та банку може мати великий вплив на якість системи взаємин між сторонами. Недовіра, конфлікти та різні цілі можуть призвести до незгод та труднощів у взаємодії. Проте, відкритість та зрозумілість з боку обох сторін можуть зменшити вплив соціально-психологічного клімату та забезпечити більш ефективну співпрацю.

Отже, розуміння та управління соціально-психологічним кліматом можуть бути важливими елементами успішної взаємодії між підприємствами та банками. Для забезпечення позитивного соціально-психологічного клімату необхідно створити відповідну корпоративну культуру, забезпечити адекватну систему мотивації та використовувати демократичний стиль управління. Крім того, важливо забезпечити відкриті та чесні взаємини між

сторонами, що може сприяти побудові взаємовигідної співпраці та довіри. Якщо всі ці фактори будуть враховані та відповідним чином застосовані, то це може позитивно вплинути на якість взаємин між підприємством та банком та сприяти досягненню спільних цілей.

2.3. Шляхи удосконалення системи взаємин підприємства і банку

Зробивши аналіз та маючи уявлення, що таке система взаємовідносин між підприємством і банком, які є складові у цій системі, а також який сенс цих відносин, варто розробити шляхи удосконалення цієї системи.

У сучасному світі підприємства та банки мають важливу взаємозв'язок, що базується на різноманітних фінансових та банківських послугах. Цей взаємозв'язок визначається необхідністю забезпечення підприємств потрібними ресурсами для розвитку та функціонування, а також необхідністю банків у підтримці ефективної інвестиційної політики. Проте, взаємодія між підприємством та банком може мати певні проблеми та недоліки. Недостатньо ефективні механізми взаємодії можуть призвести до затримки фінансових операцій, а також до порушень фінансової стійкості підприємства та банку.

Важливо знайти шляхи покращення взаємин підприємства та банку, щоб забезпечити більш ефективну взаємодію та підтримати розвиток обох сторін. До таких шляхів можуть належати забезпечення якісної та своєчасної інформації, встановлення чітких правил і процедур взаємодії, а також забезпечення підвищеної стійкості фінансової системи. Також важливим є розвиток нових фінансових інструментів, що забезпечать підприємствам та банкам нові можливості для взаємодії та співпраці [26].

Удосконалення системи взаємовідносин між підприємством і банком є важливим елементом розвитку для обох з цих установ. Основою повинна стати модель оптимізації усіх процесів для зменшення

витрат часу, що край важливо для успішної діяльності. Одним із важливих аспектів покращення взаємин підприємства та банку є забезпечення якісної та своєчасної інформації. Взаємна інформаційна взаємодія дозволяє підприємству та банку бути в курсі фінансової ситуації один одного, що, у свою чергу, допомагає приймати обґрунтовані рішення [27].

Одним зі способів забезпечення якісної та своєчасної інформації є встановлення чітких правил і процедур взаємодії. Це може включати в себе зобов'язання підприємства забезпечувати банк з інформацією про свою фінансову стійкість та ризики, а також зобов'язання банку надавати підприємству якісні та своєчасні послуги. Важливим аспектом покращення взаємодії є забезпечення підвищеної стійкості фінансової системи. Для цього можуть застосовуватися різні механізми, такі як підвищення рівня капіталізації банків, зменшення ризиків кредитування, регулювання фінансових ринків та інші [28].

Окрім цього, важливим аспектом є розвиток нових фінансових інструментів та послуг, що забезпечать підприємствам та банкам нові можливості для взаємодії та співпраці. Наприклад, можуть бути розроблені спеціальні фінансові продукти для підприємств, які дозволять їм ефективно керувати своїми фінансами та ризиками. Є певні продукти для кожної зі сторін, які вони можуть впровадити в свої внутрішні системи(табл.2).

Таблиця 2. Продукти які повинні впровадити підприємство та банк для оптимізації взаємодії.

Підприємство	Банк
Додаток в якому банк зможе бачити ділову активність підприємства.	Додаток онлайн-банкінгу, в якому зручно робити повсякденні операції з коштами

Продовження таблиці 2

Система прозорості в якій показано на що використовуються надані банком кошти.	Система в якій підприємство зможе бачити, що йому потрібно досягти для покращення умов кредитування, чи надання додаткових послуг.
Спільні тренінги та семінари для колективу, з загальних тем для покращення розуміння сторін та налагодження зв'язків.	
Систему в якій колективи будуть працювати над спільним проектом, що покращить кінцевий продукт.	

Джерело: Створено автором на основі джерела [29]

Вдосконалення взаємодії між підприємствами та банками є комплексним процесом, що передбачає впровадження технічних, фінансових та соціально-психологічних інструментів. Важливо розуміти, що успіх у цій справі залежить від злагодженості роботи всіх сторін, адже тільки тоді можна досягти високих результатів та розвивати бізнес в умовах конкуренції.

Таким чином, покращення взаємин підприємства та банку потребує комплексного підходу та спільних зусиль. Потрібно створити сприятливі умови для розвитку взаємодії та співпраці між підприємствами та банками, а також забезпечити високу якість послуг та своєчасну інформацію. Підприємства повинні виконувати свої зобов'язання перед банком та забезпечувати його інформацією про свою фінансову стійкість та ризики. Банки в свою чергу повинні надавати якісні та своєчасні послуги, допомагати підприємствам у керуванні фінансовими ризиками та забезпечувати їх потреби у кредитах та інших фінансових інструментах.

Окрім того, необхідно забезпечувати високий рівень стійкості фінансової системи, зокрема, за допомогою регулювання фінансових ринків та підвищення рівня капіталізації банків. Розвиток нових фінансових

інструментів та послуг також може сприяти покращенню взаємин між підприємствами та банками.

Узагалі, сприятлива взаємодія підприємств та банків має ключове значення для розвитку економіки країни, забезпечення стабільності фінансової системи та досягнення успіху як для підприємств, так і для банків.

Крім технічних та фінансових аспектів співпраці підприємств та банків, важливо також звернути увагу на соціально-психологічний аспект взаємин. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі сприяє покращенню взаємин між підприємствами та банками та забезпечує більш ефективну співпрацю.

Для досягнення такого клімату необхідно створити сприятливі умови для комунікації та взаємодії між представниками підприємства та банку. Важливо встановлювати відкриту та довірливу комунікацію, враховуючи потреби та очікування кожної сторони [30].

Також важливо розвивати навички співпраці та взаємодії між працівниками підприємства та банку, зокрема шляхом проведення тренінгів та семінарів з комунікацій та співпраці. Додатково, можна організовувати спільні заходи та проекти, що допомагають зміцнювати взаємини між підприємством та банком, наприклад, спільні тренінги, конференції, благодійні заходи тощо. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі підприємства та банку допомагає покращити якість взаємодії та співпраці, забезпечує підвищення продуктивності праці та досягнення спільних цілей.

Отже, взаємовідносини між підприємствами та банками включають технічні, фінансові та соціально-психологічні аспекти. Удосконалення технічних та фінансових процесів сприяє ефективній співпраці між сторонами, а створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі допомагає зміцнити взаємини та підвищити продуктивність праці.

Таким чином, покращення взаємодії між підприємством та банком залежить від комплексного підходу, який включає у себе розгляд технічних, фінансових та соціально-психологічних аспектів. Підприємства та банки мають спільний інтерес у забезпеченні ефективної взаємодії, що допомагає забезпечити успішність бізнесу та розвиток економіки в цілому. Технічні та фінансові процеси можуть бути удосконалені за допомогою впровадження сучасних технологій та автоматизації бізнес-процесів, а також через постійне навчання та підвищення кваліфікації співробітників. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі сприяє покращенню взаємин між сторонами та сприяє досягненню спільних цілей.

Таким чином, покращення взаємодії між підприємствами та банками можливе за допомогою вдосконалення технічних, фінансових та соціально-психологічних процесів. Для цього необхідно постійно вдосконалювати свої знання та навички, впроваджувати нові технології та практики, а також створювати сприятливі умови для працівників та партнерів.

ВИСНОВКИ

Взаємовідносини між підприємствами та банками є складною економічною системою, яка має давню історію. У сучасних умовах економічної нестабільності та небезпеки фінансових криз важливо розуміти основні принципи формування та розвитку цих взаємовідносин. У даній роботі проводиться детальний аналіз теоретичних основ формування системи взаємовідносин між підприємством та банком, а також її впливу на якість взаємодії. Розглядається історичний аспект виникнення банків та їх співпраці з підприємствами, формування економічних відносин між ними та соціально-психологічний клімат у колективі. Для розвитку системи взаємодії пропонуються шляхи її удосконалення з урахуванням соціально-психологічних факторів та використанням сучасних технологій.

У першому розділі було розглянуто те, що взаємовідносини між підприємством та банком мають давню історію та є складними економічними відносинами. Для їх формування і розвитку важливо враховувати не тільки економічні, але й соціально-психологічні фактори, які впливають на клімат у колективі.

Другий розділ був присвячений аналізу системи взаємин між підприємством та банком, а також її впливу на якість взаємодії. З аналізу можна зробити висновок, що соціально-психологічний клімат колективу має значний вплив на якість системи взаємодії підприємства та банку. Тому важливо звернути увагу на удосконалення клімату в колективі, який забезпечить позитивну динаміку у взаємодії з банком.

Основні пропозиції до роботи полягають у удосконаленні соціально-психологічного клімату в колективі, з метою поліпшення якості взаємодії між підприємством та банком. Наприклад, можна рекомендувати організацію тренінгів для працівників з комунікаційних та лідерських навичок, а також проведення спільних заходів з представниками банківських установ. Крім

того, важливо розглянути можливість використання сучасних технологій для поліпшення взаємодії між підприємством та банком, наприклад, електронного банкінгу або онлайн-систем звітності.

Отже, дана робота є актуальною та важливою для всіх, хто цікавиться системою взаємовідносин між підприємствами та банками, а також для фахівців у галузі фінансів та економіки. Результати аналізу теоретичних та практичних аспектів системи взаємовідносин між підприємством та банком дозволять вирішити проблеми, пов'язані з оптимізацією взаємодії між цими суб'єктами та забезпечити стабільність та ефективність функціонування банківської та підприємницької галузей.

У зв'язку з цим, мета даної роботи була виконана, а саме проведено дослідження теоретичних та практичних аспектів формування та розвитку системи взаємовідносин між підприємством та банком, аналіз впливу соціально-психологічного клімату на якість взаємодії, а також розробка пропозицій щодо удосконалення цієї системи. Для досягнення цієї мети, в роботі будуть використані методи теоретичного аналізу, порівняння, синтезу та вивчення практичних прикладів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

1. Кретов Д.Ю. Особливості розвитку кредитування банками України корпоративних клієнтів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №17. С. 666-667.
2. Історія розвитку банків та депозитів. 2021. URL: <https://www.universalbank.com.ua/blog/istoriya-rozvitku-bankiv-ta-depozitiv> (дата звернення 24.03.2023)
3. Н.С. Ситник. Банківська система. Навчальний посібник. ЛНУ ім. Івана Франка. Львів. 2020. С. 580.
4. Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова. Банківська система. Навчальний посібник. Дніпро. 2017. С. 444.
5. Н.І.Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П.Владика. Банківські операції. Навчальний посібник. Дніпро. 2017. С. 461.
6. Г.О. Партин, Х.А. Омелян. Кредитування діяльності малих і середніх підприємств в Україні: сучасні особливості та шляхи розвитку. *Ефективна економіка*. 2022. №2. С. 3-4.
7. Г.І. Карпюк. Основи підприємництва. 2021.С. 105.
8. О.М. Саранча. Основні напрями взаємодії реального сектору економіки і банківської системи. *Причорноморські економічні студії*. 2021. №62. С. 138-139.
9. В.В. Коваленко. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти. Одеса. 2017. С. 304.
10. Н.П. Шульга, О.Є. Еркес, П.О. Женжеруха. Оцінка ризику репутації банку: погляди клієнтів. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. №62.С. 107-109.
11. В.В. Зарічнюк. Формування та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах. Тернопіль. 2017. С. 84.

12. Н.П. Базалійська, С.С. Микитюк. Удосконалення соціально-психологічного клімату на промисловому підприємстві. *Економіка та управління підприємствами*. №6. 2017. С. 24-25.
13. М.М. Тахтамірова. Аналіз чинників, що впливають на формування соціально-психологічного клімату в колективі. 2020.
14. Н.В. Гринько, В.М. Пашковський. Взаємини «Керівник-підлеглий». БДМУ. 2018. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/7088-vzaemini-kerivnik-pidlegliy/> (дата звернення 25.03.2023)
15. Л.В. Жмудь. Методи врегулювання конфліктів. 2020. С.23.
16. І.Г. Сокиринська, Н.П. Козенкова. Фінансове посередництво в інноваційній діяльності. 2017. С. 44.
17. С. І. Мельник. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика. 2020. С.386.
18. С. В. Іванов, С. М. Ганзюк. Тенденції розвитку вітчизняного ринку банківських послуг. *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. С.69-71.
19. Офіційний сайт «Sense bank». URL: <https://sensebank.com.ua/sense-superapp/> (дата звернення 11.04.2023)
20. Офіційний сайт НБУ. Про системно важливі банки. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/about/sib> (дата звернення 11.04.2023)
21. Є.Ю. Ткаченко, В.В. Фатюха, О.В. Ярошенко. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. 2021. №56. С.130.
22. Т.А. Вежновець. Провідні чинники впливу на стан соціально-психологічного клімату в колективі. 2017. №2. С. 134-135.
23. Н.В. Попова. Маркетингові комунікації. 2020. С.314.
24. Журнал «ALEXUS». Поняття стилю керівництва. URL: <https://alexus.com.ua/ponyattya-stilyu-kerivnictva-stili-kerivnictva-po-k-levinu-avtoritarnij-demokratichnij-liberalnij-popustitelskij/> (дата звернення 16.04.2023)
25. С.С. Беляєва. Концептуальні основи організації тимблдингу як інструмент сприйняття комунікативним зв'язкам у колективі. 2019. №1(65). С.418-419

26. Про затвердження Принципів корпоративного управління: Рішення № 955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14>(дата звернення 16.04.2023)
27. Є.І. Семенча, Н.Д. Ковальов. Управління банківським кредитуванням малого та середнього бізнесу. 2017. №10.
28. Я.А. Жаліла. Проблеми та перспективи зміцнення стійкості фінансової системи України. 2021. С.104.
29. О.О. Даниш. *Модернізація механізму банківського кредитування підприємств в Україні*. 2021. С.49-53.
30. Ефективні комунікації в команді. 2019. URL: <https://training.qatestlab.com/blog/helpful-materials/effective-team-communication> (дата звернення 16.04.2023)
31. В.О. Ярошенко, Л.М. Матросова. Тези: Банківські ризики та їх вплив на взаємовідносини з підприємством, VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» присвячена пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Фесенка Дмитра Мусійовича 30-31 березня 2023 р. Полтавський державний аграрний університет Кафедра обліку та оподаткування.